

Tıp Terminolojisinde Eponimler. Almanca-Türkçe Dil İkiliğinde Eponimler

Eponyms in Medical Terminology. Eponyms in the German-Turkish Language Pair

Dilek TURAN

Hacettepe Üniversitesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Almanca Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye
Department of Translation and Interpreting (German Division), Hacettepe University, Faculty of Letters, Ankara, Turkey

öz

Eponimler, tıbbi terminolojide olduğu kadar gündelik tıp dilinde de karşımıza çıkar. Tıbbi terminolojide bazı kavramlar, özellikle birçok hastalık, sendrom, yöntem, testi keşfeden, ilk kez tanımlayan kişinin, bilinen ilk hastanın veya tıbbi bir cihazı icat eden kişinin adıyla anılır. Bazen de yer, bölge veya keşfin yapıldığı nüfus, eponim olarak kullanılır. Dolayısıyla bir hastalığı, bir semptomu, tıbbi bir bulguyu, tıbbi /cerrahi bir cihazı, bir testi veya sendromu keşfeden kişinin adı verilip tıbbi terminolojide yerini alır. Eponimler kişi adlarıyla, genellikle de soyadlarla oluşturulan terimlerdir. Tıpta bir terim oluşturmanın tercih edilen bir yöntemi eponimlerdir, dolayısıyla da sıkça karşımıza çıkarlar. Ancak eponimler her ne kadar kişi adlarıyla oluşturulsalar da, dil içi ve diller arası bazı farklı kullanımlar söz konusudur. Bu farklılıklar, özellikle de tıp metinleri çevirisinde bazı yanıltıcı durumlar yaratmaktadır. Bunun önüne geçilmesi için, tıp çevirisinde eponimlerin oluşturulma biçimlerine hakim olunması gerekmektedir. Bu çalışmada eponimlerin tanım ve yapısına değindikten sonra, Almanca-Türkçe dil ikilisinden yola çıkılarak bazı örnekler eşliğinde diller arasındaki farklılıklar üzerinde durulacak ve tıp metinleri çevirisinde üzerinde durulması gereken noktalar belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Eponimler, Almanca-Türkçe Dil İkiliği, Tıp Terminolojisi, Çeviri Sorunları

ABSTRACT

Eponyms exist in medical terminology and everyday medical language. Some concepts in medical terminology, especially many diseases, syndromes, and techniques, are referred to by the name of the first known patient, the person who first discovered or identified, for example, a test, or the person who invented a medical device. Sometimes the place, region, or population in which the discovery is made is used as an eponym. Thus, the name of the person who discovered a disease, a symptom, a medical finding, a medical or surgical device, a test, or a syndrome is used in medical terminology. Eponyms are terms formed by people's names, usually surnames. As a way of creating a term in medicine, eponyms are commonly available. Although eponyms come from the name of a person, there are some diverse interlingual or intralingual uses. These differences cause misinterpretations, especially in the translation of medical texts. To avoid such misinterpretations, it is of key importance to master the ways in which eponyms are created in medical translation. This study first presents the definition and composition of eponyms. It then focuses on interlingual differences giving examples from the German-Turkish language pair and highlight points to consider in the translation of medical texts.

Keywords: Eponyms, Jargon, German-Turkish Language Pair, Medical terminology, Translation Problems

Giriş

Tıbbi terimlerin seçiminde doğruluk ve kesinlik, teşhis ve tedavide hayati önem taşımaktadır. Tıbbi terminoloji, tıp dilinin belkemiğini oluşturan Latince, Yunanca dillerine ek olarak günümüzde artık modern tıbbi terminoloji İngilizceden terimler (Tıbbi İngilizce) tıp eğitiminin vazgeçilmez temel taşı oluşturmaktadır. Tıpta kullanılan anatomik ve klinik terimlerin tarihsel ve etimolojik kökenlerini bilmek, ilişkileri tanımayı kolaylaştırır, anatomi, fizyoloji ve patolojide tıbbi terminolojinin öğrenilmesine ve anlaşılmasına yardımcı olur. Tıbbi terminoloji ayrıca kısaltmaları, tıbbi sınıflandırmayı (Nomenklatur)¹, kısma ad (akronim) ve kişi adlarını (eponim) da içerir.

Hastalık ve sağlık bağlamında kullanılan terimler sadece tıp ve sağlık alanında çalışanları ilgilendirmekle kalmayıp günümüzde artık her insanın hayatına girmiş bir konudur. Özellikle son yıllarda yaşanan salgınlarla insanların yaşamında yer eden tıp alanına ait konular ve bu bağlamda kullanılan terimler (mesela SARS, COVID-19) önem kazanmıştır.² Özellikle de tıbbi terminolojinin temelini oluşturan Latince ve Yunanca terimlerin dışında kalan ve tıp alanına zaman içerisinde yerleşen yeni terimler (özellikle de İngilizce terimler), bizlere tıp dilinin ne kadar dinamik ve yeniliklere açık olan bir

Geliş Tarihi/Received: 27.08.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 17.11.2021

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Dilek TURAN
E-posta: dilekturan@yahoo.com

Atf: Turan, D. (2022). Tıp Terminolojisinde Eponimler. Almanca-Türkçe Dil İkiliğinde Eponimler. *Journal of Literature and Humanities*, 68, 103-110.

Cite this article: Turan, D. (2022). Eponyms in Medical Terminology. Eponyms in the German-Turkish Language Pair. *Journal of Literature and Humanities*, 68, 103-110.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

- 1 ICD (kodları) (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems), hastalıkların ve sağlık sorunlarının uluslararası sınıflama sistemidir. Uluslararası hastalık sınıflamasının (UHS) kısaltmasıdır. Bilinen hastalık ve yaralanmaların çok ayrıntılı tanımlanması ile oluşturulur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yayımlanır ve sağlık sektörü özişlerinde, sağlık sayımlamaları alanında dünya çapında ortak kullanımdaki kodlama dizisidir (ayrıca bkz. <https://www.who.int/news/item/08-05-2015-who-issues-best-practices-for-naming-new-human-infectious-diseases> Erişim Tarihi: 31.07.2021).
- 2 bkz. <https://www.who.int/news/item/08-05-2015-who-issues-best-practices-for-naming-new-human-infectious-diseases> Erişim Tarihi: 31.07.2021.

alan olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada son yıllarda tıp terminolojisine yerleşen ve diller arasında farklılık gösteren, dolayısıyla çeviribilimin araştırma alanına giren ve çeviri sürecinde birtakım zorlukları da beraberinde getiren bir grup terim üzerinde durulacaktır: eponimler.

Tıp Terminolojisi

Tıp terminolojisinin bel kemiğini terimler oluşturmaktadır, bunlar özellikle Latince, Yunanca, Arapça ve daha sonraları da İngilizce kökenli kelimelerden oluşmaktadır. Tıbbi terminoloji, tıp ve sağlık eğitimi almış, alandan olan hekimler, uzmanlar ve sağlık çalışanları tarafından kullanılan ve kendi oluşum kuralları olan bir özel alan dilidir. Sağlık kuruluşlarında, muayenehanelerde, Tıp Fakültelerinde ve diğer tıp eğitimi ve hizmeti verilen kurum ve kuruluşlarda dokümantasyon, bilgi aktarımı vb. için kullanıldığı gibi tıp alanındaki yayınlarda da kullanılır. Bu özel alan dili (LSP, Fachsprache), tıp alanındaki iletişimin temelini oluşturur ve çeşitli tıp disiplinlerindeki uzmanlar/hekimler arasında kullanılır: tıbbi araştırmalarda, tıp uygulamalarında, araştırmacılar, uzmanlar ve hekimler arasındaki iletişimde (Wiese, 1998, s.1278-1279). Lippert (1978)'e göre alandan olan uzmanlar, hekimler ve sağlık çalışanlarının iletişimi şu şekilde gerçekleşir: a) bilimsel düzeyde; b) günlük işlerde doktorlar ve sağlık çalışanları arasında ve c) doktor ve alandan olmayanlar³ ve/veya hastalar arasında (Lippert, 1978, s.93).

Tıp sözlüğü yaklaşık 80.000 ilaç ismi, uzuv ve organ için 10.000 ifade, organik fonksiyonlar için 20.000 kelime ve hastalıklar, muayene teknikleri ve cerrahi yöntemler için 60.000 tıbbi terim içerir (Porep & Steudel, 1997, s. 9). Bütün tıbbi alanlar dahil edildiğinde, bugün mevcut tıbbi terminoloji yaklaşık 500.000 terim içermektedir (Porep & Steudel, 1997, s. V).

Tıbbi terminoloji, Latince ve Yunancaya dayanan uzun bir geçmişe sahiptir (Humoreanu, 2016, s. 134-135). Terminoloji, belli bir bilim dalına özgü özel alan dilidir (LSP, Fachsprache). Özel alan dili gündelik dildeki kullanımdan farklı, çok sayıda alana özgü teknik terimlerden oluşmaktadır. Bu nedenle tıbbi terminolojinin belirli bir kelime dağarcığı ve belirli dilbilgisel kuralları vardır. Tıp dili, tıp alanı dışında anlaşılmayan veya başka anlamlarda kullanılan tıbbi kavramları da içerebilir. Tıbbi terminolojide örneğin yemek borusu "ösofagus", ultrason muayenesi de "ürosonografi" olarak adlandırılır (Turan, 2014, s. 233; ayrıca bkz. Günay Köprülü, 2017, s. 257).

Tıbbi terminoloji, sağlık çalışanları arasında iletişimde aktarılmak istenen tıbbi içeriklere kesinlik katan, yan anlamları olmayan dolayısıyla yanlış anlaşılmalara yer vermeyen, ayrıca alandan olmayan kişileri iletişimin dışında tutan bir jargondur (Turan, 2014, s. 233-234).

Daha önce de belirtildiği gibi, tıbbi terminolojinin temelleri Latince, Yunanca ve Arapça terimlerden oluşur. Anatomi terimleri için Latince (örneğin kalp "Cor") ve klinik terimler için (patoloji dahil) Yunanca (örneğin kalp "kardia", kalp damar hastalıkları alanı "kardiyo-loji") terimler kullanılır. Tıp alanındaki gelişmelerle birlikte (yeni tespit edilen hastalıklar ve tedavi yöntemleri, tıbbi cihazlar/aletler vb.) İngilizce, 1950'lerden beri tıp alanına yeni terimler kazandırmıştır. İngilizce terimler, Latince kelimeleri İngilizceye çevirme kurallarına göre oluşturulmuş (Turan, 2014, s.234), ayrıca farklı dillerden birleşerek karma (hibrid, Hybrid) kelimeler de yaratılmıştır (Kuss & Mutz, 2000, s. 1-2).

Tıp terminolojisi günümüzde de çoğunlukla Yunanca ve Latince kelimelerden oluşur ve bu diller halen yeni tıbbi terimler oluşturmak için kullanılır. Bu bir yandan yaklaşık 2500 yıllık tarihe dayanan uzun bilimsel bir tıp geleneğinden kaynaklanırken, diğer yandan Yunanca ve Latince'nin tıbbi terminoloji için pratik avantajlar sunması ve ayrıca bu dillerin kesinliği ve tek anlamlılığından da kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu diller uluslararası alanda özel alan dili olarak geçerlilik kazanmış ve günümüze kadar da bu özelliğini korumuştur (Wilmanns & Schmitt, 2002, s. 19). Yunanca, tıbbi kavramları adlandırmada anlama kesinlik katabilen, özellik itibarıyla kısa ve öz, ayrıca bileşik sözcükler oluşturma özelliğine sahip bir dildir. Bu özelliklerden dolayı klinik terimlerin oluşumunda kullanılmıştır ve hala kullanılmaktadır. Latince de benzer bir şekilde, tıbbi bilgilere kısalık, kesinlik ve tek anlamlılık sunar, dolayısıyla tıbbi terminolojiye katkı sağlar. Yunanca ve Latince'nin bir başka avantajı da her iki dilin de yüzyıllar süren kullanımlar boyunca çok sayıda ifadeler kazandırmış olmasıdır (Wilmanns & Schmitt, 2002, s. 20). Tıbbi terminoloji, bugüne kadar Yunanca-Latince dil ikilisi ile karakterize edilmiş, Latince 19. yüzyıla kadar önde gelen bilimsel dil olarak kabul edilmiştir. Ancak günümüzde İngilizcenin tıbbi terminolojide ağır basması, özel alan dilinin gelişiminde oldukça dikkat çekicidir. Mesela "bypass", "pacemaker" veya "facelifting" gibi terimler, tıp biliminin ve dilinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Modern tıp bugün İngilizce ile yeni terimler oluştursa da Yunanca ve Latince tıp terminolojisinin hala bel kemiğini oluşturmaktadır. Tıbbi kayıtların başlangıcından beri Yunanca ve Latince tıp terminolojisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuş ve günümüze kadar devam etmiştir. İngilizce günümüzde artık lingua franca'ya dönüşmüş, tıp alanında yapılan yeni keşifler genellikle İngilizce terimler kullanılarak ifade edilmeye başlanmıştır (Mesela AIDS - Acquired Immune Deficiency Syndrome, Kazanılmış Bağışıklık Yetersizliği Sendromu). Diğer özel alan dillerin çoğu gibi, tıbbi terminoloji de kendine özgü kuralları olan bir dil olarak düşünülmelidir. Bu özel alan dili de birtakım dilbilgisel kurallara tabiidir (Taranova & Berdnikova, 2020, s. 46). Tıbbi terimlerin oluşumunda Yunanca ve Latince sözcükler kadar, bu sözcüklerin yeni terimler oluşturma ilkeleri de tıp terminolojisinde önemli bir rol oynamıştır. Günümüzde ise tıp alanındaki gelişmelerle bu terimler yeterli olmamakla beraber, yeni kavramlar da tıp terminolojisine yerleşmektedir. Dolayısıyla Latince ve Yunanca bileşik kelimelerin yanı sıra transkripsiyon yoluyla diğer dillere yerleşen terimler (Latince, Yunanca, Arapça), ödünçleme, anglisizm (İngilizce sözcükler), karma (hibrid) terimler, akronimler (kısmen adlar) ve eponimlerdir (kişi adları).

Kişi adları tıbbi terminolojide önemli rol oynamaktadır. Tıp alanındaki adlandırmalarda⁴ kişi adlarına sıkça başvurulmakta ve günümüzde artık birçoğumuzun bildiği (Alois) Alzheimer hastalığı, (John Langdon) Down sendromu, (Hulusi) Behçet hastalığı, (Wilhelm C.) Röntgen cihazı gibi terimler tıbbi terminolojinin ayrılmaz birer parçası olmuştur. Anatomik bir yapıyı veya hastalığı belirtmek için kişi adlarının (eponim) kullanılması yaygınlaşmış, genellikle bu kişi adları hastalıkları, sendromları, süreçleri, fizyolojik olayları, organları veya tıbbi ci-

3 Düz okuyucular.

4 Eponimlere tıp alanı dışında da başvurulmaktadır, ancak bu çalışmanın kapsamı tıp terminolojisi konusuna yoğunlaştığı için eponimlerin diğer bilim alanlarındaki kullanımına değinilmemiştir (bkz. <https://www.wortbedeutung.info/Eponym/> Erişim Tarihi: 29.07.2021).

hazları/aletleri tanımlayan veya keşfeden ilk kişinin adıyla oluşturulmuştur.⁵ Eponim “hastalık, bulgu, organ, oluşum vs’ye onun üzerinde çalışmış kimsenin adına dayanılarak verilen kişi ismi”⁶ şeklinde tanımlanır. Bugün 1000’den fazla eponim sendrom, semptom, hastalık, test, yöntem, tedavi, mikroorganizmaları ilk tanımlayan kişinin adıyla anılır (Fangerau ve ark., 2017, s. 12; Karenberg, 2000, s. 19). Eponim kelimesi, Yunanca “epo” (yanında, -de, -da) ve “onoma/nym” (ad, isim) kelimelerinden oluşmuştur. Eponimlerin tıp alanında yaygın kullanımı vardır ve tıp sözlüklerinde önemli yer tutarlar (Winkelmann, 2009, s. IX). Eponimler çoğunlukla kişi adlarından oluşmaktadır (Duden, 1989, s. 444). Eponim oluşturulurken, kelimelerin yazımı Latinceye yaklaştırıldığı örneklere de rastlanmaktadır, mesela anatomide karın boşluğunun en derin noktasını ifade eden “Cavum Douglasii” (Tr. Douglas boşluğu - Alm. Douglas-Raum) eponiminde olduğu gibi cerrah ve anatomi uzmanı olan James Douglas’ın (1675-1742) adı verilmiştir.

İlk eponimler anatomi alanından gelir. Flaman doktor Andreas Vesal’a göre, nesiller boyu anatomi uzmanları tek tek organları, kasları ve tendonları 16. yüzyıldan beri daha yakından incelediler ve keşiflerini sıklıkla adlandırdılar. Bununla ilgili kulak trompetini (Östaki borusu) tanımlayan İtalyan anatomi uzmanı Bartolomeo Eustachi (1520-1574) örnek gösterilebilir (Wilms & Schmitt, 2002, s. 19). Tıbbi görüntüleme yöntemlerinin kişi adlarıyla adlandırılması tıpta 19. yüzyılın ortalarında nöroloji alanında başlamıştır (Wiese, 1984, s. 43). Daha sonra eponimler, hastalıkları, sendromları, süreçleri, prosedürleri, cerrahi teknikleri veya tıbbi cihaz/aletleri keşfeden veya ilk kez tanımlayanların veya önemli ölçüde katkıda bulunan kişilerin adlarından oluşturulmuştur (Duden, 2007, s. 39).

Eponimler 1970’lere kadar tıbbi terimler için kullanıldıktan sonra, günümüzde akronimlere (tanımlayıcı kısaltmalar, kısma adlar, örneğin “AIDS”) ve angilizmlere (İngilizceden ödünçlenen terimler, örneğin “bypass”) daha çok rastlanmaktadır. Bu değişiklik temel olarak tıbbın artan karmaşıklığı ve uluslararasılaşması ile açıklanabilir (Karenberg, 2000, s. 24).

Eponimlerin adlandırmada kesinlik sağlaması ve akılda kalıcı olmaları bakımından avantaj sağlarken, uluslararası kullanımda ise birtakım tutarsızlıkların oluşu, söz konusu hastalığı tam olarak tanımlamaması ve dilden dile farklılık göstermeleri bir dezavantajdır. Mesela Almandada kullanılan ve yerleşmiş olan röntgen ışınları (“Röntgenstrahlen”) İngilizcede “x-rays” terimine karşılık gelir ve bu dilde kabul görmüş yaygın kullanımı vardır (Karenberg, 2000, s. 20).

Tıp Terminolojisinde Eponimler

Eponimler özel isimlerden türetilen sözcüklerdir. Her ne kadar kişi isimlerinden de oluşsalar, birbirinden farklı oluşturma biçimleri vardır. Tıp alanında ise ayrı bir bilim alanını teşkil etmektedirler ve tıbbi terminolojide önemli bir yer tutarlar (Andersen, 1996, s. 40; Aronson, 2014, s. 1).

Eponimlerin İşlev ve Özellikleri

Alzheimer, Behçet veya Doppler gibi adlar tıbbi terminolojinin ayrılmaz birer parçasıdır. Tıbbi terminolojide yer alan kişi adları (eponimler) hastalıkları, sendromları, mikroorganizmaları, etkileri, formülleri, yasaları, denklemleri, hipotezleri, tıbbi cihazları/aletleri, yöntemleri, organları, olguları, örnekleri, reaksiyonları, kuralları, semptomları, testleri, teorileri, hücreleri vb. içeren tıbbi olguları daha ayrıntılı olarak tanımlar (Leiber & Olbert, 1968).

Kişi adlarıyla (eponimlerle) adlandırılan tıbbi içerik hakkında herhangi bir bilgi aktarmasa da söz konusu içerik tam olarak tanımlanabilmektedir. Uzmanlar için eponimlerin somut bir anlamı vardır ve tek bir isme indirgenebildiklerinden dolayı tıbbi iletişimde kullanımları pratiktir. Bununla birlikte alandan olmayanlar için eponimin anlamı açık değildir (Wiese, 1984, s. 44). Jochems (2010, s.91) eponimlerin büyük avantaj sağladığından bahseder, çünkü eponimlerle uzun ve karmaşık açıklamalara gerek kalmamaktadır.

Eponimler, bir hastalığı veya sendromu ilk defa keşfeden veya tanımlayan doktoru veya uzmanı onurlandırmak için kullanılmıştır (Wiese, 1984, s. 44). Fakat eponimler yalnızca keşif yapan kişiyi onurlandırmak için değil, bir ihtiyacın ifadesi olarak da başvurulmaktadır, Louis Pasteur ve “pastörize” yöntemi örneğinde olduğu gibi. Eponimler özellikle testler, prosedürler, yöntemler ve bunların varyantlarını adlandırmak için kullanılmaktadır.

Bazı durumlarda tıbbi terimlerin hem eponim hem de Latince/Yunanca terimin aynı zamanda da akronimlerinin de kullanıldığı da bilinmelidir. Mesela “amyotrofik lateral skleroz” (ALS), veya bir diğer adıyla “motor neurone disease” (MND) veya “Lou Gehrig hastalığı” olarak da kullanılmaktadır.

Eponimlerin Yapısı: Almanca-Türkçe Dil İkili Örneği

Eponimler farklı dillerde farklı biçimlerde ve farklı adlandırmalarla oluştururlar. Mesela Almandada kullanılan “Morbus Basedow”, Türkçede “Basedow hastalığı” ve İngilizcede “Graves Disease” şeklinde adlandırılmıştır. Eponimler yapısal olarak da çok farklı biçimlerde karşımıza çıkar: Niteleyici ve birden fazla sözcükten oluşan kelimeler veya bileşik kelimeler olarak oluşturulurlar (Kühtz, 2007, s. 45). Ayrıca bazı eponimler tire ile ayrılırken, bazıları da niteleyici terimler olarak oluştururlar (Wiese, 1984, s. 45). Almanca-Türkçe dil ikili karşılaştırıldığında aşağıdaki örnekler dikkat çekicidir: (Alm.) Vater-Pacini-Körperchen, (Tr.) Pacini-Cisimcikleri, (Alm.) Merckelsche Zellen, (Tr.) Merkel hücreleri.

Eponimlerde kişi adları, bazen temel kelime olarak işlev gören bir cins adı (Appellativum) (mesela “Morbus” = hastalık) ile birlikte kullanılır. Temel kelime bir hastalık, operasyon, yöntem, faktör gibi genel bir konuyu tanımlar. Kişi adı ise temel kelimeyi anlamsal olarak belirler ve tanımlar (Wiese, 1984, s. 45). Latince “morbus” kelimesi, “belirli bir hastalığı” cins adı olarak kullanılıyorsa, hastalığı keşfeden kişinin adı sona eklenir: (Alm.) Morbus Crohn, (Tr.) Crohn hastalığı, (Alm.) Morbus Behçet, (Tr.) Behçet hastalığı. Bu eponimler latinceleştirilmiş kelimelerdir (latinizm).

5 <https://saglik.sozlugu.org/eponym/> (Erişim Tarihi: 28.07.2021).

6 <https://www.tipterimlerisozlugu.com/eponym.html> (Erişim Tarihi: 29.07.2021).

Cerrahi teknikler, yöntemler, testler vb. için edat eklemeleri de kullanılır, örneğin (Alm.) Magenresektion nach Billroth II, (Tr.) Billroth II mide rezeksiyonu, (Alm.) Leberblindpunktion nach Menghini, (Tr.) karaciğer biyopsi ponksiyonu veya Menghini'nin aspirasyon tekniği (Wiese, 1984, s. 45).

Bazı eponimlerde temel kelime kısaltma yapılarak çıkarılabilir ve böylece yalnızca kişi adı tıbbi olguyu temsil eder, örneğin (Alm.) Paget-Morbus Paget, (Tr.) Paget - Paget hastalığı (Wiese, 1984, s. 45). Bu kısa biçimler çoğunlukla sözlü tıbbi iletişimde kullanılır, ancak bazen yazılı metinlerde de görülürler. Özel isimlerden türetmeler tıbbi terminolojide daha az yaygındır (Wiese, 1984, s. 45).

Yapıları ve yazılışları konusunda eponimler tıbbi terminolojide çok tartışılan biçimler olarak kabul edilir. Geçmişte kişi adının ön planda olduğu bileşik sözcükler (Almancada örneğin -scher, -sche, -sches sıfat eki ile oluşturulan bileşik sözcükler, mesela "Basedowsche Krankheit") günümüzde tıp literatüründen büyük ölçüde çıkmıştır. Bunun yerine Almancada "-sche" sıfat ekine bir kesme işareti ile bu niteleyici kombinasyonlardan yeni biçimler geliştirme eğilimi vardır, örneğin "Basedow'sche Krankheit" (Basedow hastalığı) (Duden, 2007, s. 39).

Caspar (2007, s. 10) tıbbi terimler bağlamında aşağıdaki eponim yapılarından bahseder:

- Keşfenin/Hastanın adı-soyadı + tire+ temel kelime: Alm. Lou-Gehrig-Syndrom, Tr. Lou Gehrig hastalığı, Lou Gehrig's disease (Lou Gehrig)
- Keşfedenin soyadı+tire+temel kelime: örneğin Alm. Asperger-Syndrom, Tr. Asperger sendromu (Hans Asperger)
- Keşfedenlerin soyadları +tire+temel kelime: örneğin Alm. Arnold-Chiari-Syndrom, Tr. Arnold-Chiari sendromu / malformasyonu, Chiari sendromu/malformasyonu (Julius Arnold, Hans Chiari).
- Temel kelime + keşfedenin adı: örneğin Alm. Morbus Crohn, Tr. Crohn hastalığı (Burrill Bernard Crohn).⁷
- Keşfenin adı + son ek: örneğin Alm. Borrelia, Tr. Borrelia (Amédée Borrel). Listeriosis – Joseph Lister
- Cerrahin adı + sayı: örneğin Alm. Billroth I, II, III, Tr. Billroth I, II, III (Theodor Billroth) (Jakob, 1996, s. 1640).

Aşağıda eponimlerin yapılarına ve oluşturulma biçimlerine göre bir sınıflandırma yapılmış (Jochems, 2010, s. 91; Majewska, 2016, s. 97-102; Schwarzová, 2013, s. 113-114) ve buradan yola çıkılarak Türkçe-Almanca dil ikilisinden örnekler verilmiştir:

Morfolojik / Yapısal Sınıflandırma

Bileşik Sözcükler

- Crohnerkrankung - Crohn hastalığı (tiresiz kullanım)
- Tourette-Syndrom-Tourette sendromu (tire ile kullanım)

Ardışık Dizilen Sözcükler

Tıbbi terminolojide ayrı yazılan ve iki kelimededen oluşan eponimler de vardır. Kişi adlarına Latince "Morbus" (hastalık) veya "Syndrom" (sendrom) sözcükleri eklenir:

- Parkinson Erkrankung- Parkinson hastalığı (James Parkinson).
- Turner Syndrom - Turner sendromu (Henry Hubert Turner).
- Morbus Menière - Menière hastalığı(Prosper Menière).

Kısaltmalar

Eponim yalnızca kişi adından oluşmaktadır, temel isim atılmıştır:

- Parkinson (James Parkinson).
- Hashimoto (Hakaru Hashimoto).

Niteliksel Sınıflandırma/Sıfat ekleme

Bu grupta kişi adı, Almanca eponimlerde sıfat niteliği taşımaktadır:

- Dupuytren'sche Krankheit- Dupuytren hastalığı (Guillaume Dupuytren).
- Kraepelinsche Sarkopenie - Kraepelin sarkopeni(Emil Kraepelin).
- Eustachische Röhre - Östaki borusu(Bartholomeo Eustachio).

Çok kelimeli sözcükler (Polinomlar)

Bazı eponimler birden fazla kişi adından oluşur. Bunun nedeni tıbbi bulgunun/hastalığın veya sendromun aynı zamanda birbirinden bağımsız olarak farklı kişiler tarafından tanımlanmasıdır. Jochems (2010, s. 91) bu tür örnekleri "polinom" olarak adlandırır:

- Creutzfeldt-Jakob-Erkrankung-Creutzfeldt-Jakob hastalığı (Alfons Maria Jakob, Hans Gerhard Creutzfeldt).
- Epstein-Barr-Virus-Epstein-Barr virüsü (Michael Anthony Epstein, Yvonne M. Barr).
- Bazen de bir hastalık aslında iki kişi tarafından keşfedilmiş veya tanımlanmış olsa bile eponim sadece bir kişinin adıyla tanımlanır:
- Turner-Syndrom-Turner sendromu (gerçekten Ullrich-Turner Sendromu (Henry Hubert Turner, Otto Ullrich).

Karma / Melez Biçimler (Türetilmiş İsimler)

Karma/melez biçimlere aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Brown-Séquard-Syndrom - Brown Séquard sendromu (C. E. Brown- Séquard, sadece kişi adı – polinom kullanarak kısa biçim oluşturulur).
- Niemann-Pick-Krankheit- Niemann Pieck hastalığı (Albert Niemann, Ludwig Pieck, polinom, iki kişi adı ard arda dizilerek oluşturulur).

7 Latince enterocolitis regionalis.

- Leishmania (leishmaniasis) (Orient-, Bagdad- oder Aleppobeule, Kala-Azar) -leishmania (layşmanyazis) (Şark Çıbanı), Morganella Morgani (morganella morgani) Borrelia (Lyme hastalığı), (Sir William Boog Leishman, H. de R. Morgan, Amédée Borrel, kişi adının sonuna “-a” eki eklenmiştir).
- Morbus-Crohn-Erkrankung-Crohn hastalığı (Latince-Almanca melez yapılar) (Burrill Bernard Crohn).
- Boyarsky-Symptom-Score-Boyarsky semptom skoru (İngilizce-Almanca melez yapılar) (Madsen-Iversen Boyarsky).

Anlamsal sınıflandırma

Tıbbi eponimler anlamsal olarak da sınıflandırılabilirler:

Anatomik bir yapının keşfeden kişinin adıyla adlandırılma:

- Eustachische Röhre -Östaki borusu (Bartholomeo Eustachio).
- Henle'sche Schleife -Henle döngüsü (Friedrich Gustav, Jakob Henle).
- Langerhans Inseln-Langerhans adacıkları (Paul Langerhans).

Anatomik bir yapıya kurgusal/mitolojik bir figürün adıyla adlandırılma:

- Achillessehne - Aşil tendonu (mitolojik figür, sadece topuktan yaralanabilen Antik Yunan Kahraman Aşil).
- Proteus Syndrom-Proteus sendromu (Yunan Deniz Tanrısı).
- Narzissmus - narsizm (Yunan Mitolojisinde bir figür- Narziss).

Belirli bir sendroma atfedilen özellikleri sergileyen kurgusal kişiler için adlandırılan eponimler:

- Miss Havisham sendromu (Dickens karakteri).
- Plyushkin sendromu (Gogol karakteri).
- Fregoli sanrısı (adını, karakter değişimleri şimdi tarif ettiği sanrı türünü taklit eden bir aktörden alır).
- Munchausen sendromu (Baron von Munchausen'e yapılan edebi bir gönderme).

Bakterileri, virüsleri, parazitleri keşfeden kişinin adıyla adlandırılma:

- Epstein-Barr-Virus - Epstein-Barr virüsü (M. A. Epstein, M.L. Barr).
- Leishmanien-Leishmania (layşmaniya/ layşmanyazis) (W.B. Leishman).
- Borrelia-Borrelia (Amédée Borrel).
- Morganella-Morganella (H. de Reimer Morgan).
- Borrelia burgdorferi- Borrelia burgdorferi-(Borrelia cinsi bakteri= Amédée Borrel, Willy Burgdorfer).

Patolojik değişikliklerin, deformitelerin, patolojik süreçlerin, semptomların ve bunları keşfeden veya tanımlayan ilk kişinin adıyla adlandırılma:

- Menière-Attacken- Menière atakları (Prosper Menière).
- Osler Knöttchen-Osler nodülleri (Sir William Osler).
- Alzheimer-Demenz-Alzheimer demansı (Alois Alzheimer).

Patolojik bir değişikliği keşfeden soyadıyla adlandırılma:

- Glomustumor Masson - Glomus tümörü Masson (Pierre Masson).
- Kaposi Sarkom - Kaposi sarkomu (Moritz Kaposi).

Bir hastalık veya sendromun keşfeden/ilk tarif eden kişinin sadece soyadıyla adlandırılma (kısaltma):

- Parkinson (James Parkinson).
- Hashimoto (Hakaru Hashimoto).

Latince cins adı (Appellativum) “Morbus” (Hastalık) ile birlikte kullanılarak kişi adıyla adlandırılma:

- Morbus Alzheimer-Alzheimer hastalığı (Alois Alzheimer).
- Morbus Basedow- Basedow hastalığı (Karl Adolph v. Basedow).
- Morbus Behçet -Behçet hastalığı (Hulusi Behçet).
- Morbus Crohn-Crohn hastalığı (Burrill Bernard Crohn).

Ardışık sıralamada sendrom / hastalık kişi adından sonra gelir:

- Cushing -Syndrom-Cushing sendromu (Harvey Cushing).
- Tourette-Syndrom-Tourette sendromu (Georges Gilles de la Tourette).
- Parkinson-Syndrom-Parkinson sendromu (James Parkinson).
- Creutzfeldt-Jakob-Erkrankung-Creutzfeldt-Jakob hastalığı (Hans G. Creutzfeldt, Alfons Jakob).

Sendromları ilk hastanın adıyla adlandırılma:

- Cowden Syndrom-Cowden sendromu (Rachel Cowden).

Tıbbi bir olguyu, fizyolojik bir süreci, işleyişi ilk tanımlayan kişinin adının verilmesi:

- Raynaud-Phänomen-Raynaud fenomeni (Maurice Raynaud).
- Henry-Gauer-Reflex-Henry Gauer refleksi (Otto Gauer).

Bir aletin/cihazın buluşunu yapan kişinin adının verilmesi:

- Hickman Katheter-Hickman kateteri (Robert O. Hickman).
- Stent-stent (Charles Stent).

Tıbbi prosedürlerin, yöntemlerin adlandırılması:

- Röntgenbestrahlungen-Röntgen ışınları (Wilhelm Conrad Röntgen).

İlk ortaya çıkan coğrafi bölgenin adının verilmesi:

Bir hastalığın ilk veya sık görüldüğü yerlerin adları daha az yaygındır. Böyle bir adlandırma belli bir ülkeyi veya ülke insanlarını söz konusu bir hastalıkla ilişkilendirileceğinden (stigma)⁸ belli bir coğrafi bölgeye göre yapılan adlandırmalardan kaçınılmaktadır (Aronson, 2014, s. 2).

- Mallorca-Akne- Mallorca akne.
- Hantavirus –Hanta virüsü.
- Ebola-Fieber – Ebola virüsü hastalığı (EVD), Ebola kanamalı ateşi (EHF).

Almanca-Türkçe Dil İkilisinden Örneklerle Eponimler ve Eponimlerin Çevirisinde Ortaya Çıkabilecek Zorluklar

Tıp terminolojisinin her dilde aynı karşılıklarının olduğu, Latince, Yunanca veya Arapçadan ödünçleme veya transliterasyon yoluyla karşılandığı düşünülse de çevirmeni birtakım sorunlarla karşı karşıya bırakan durumlar da söz konusudur. Bunlardan biri de eponimlerin çevirisidir. Eponimlerin her ne kadar kişi adlarıyla oluşturulup terimlerin oluşmasında karışıklığa sebep olmasının pek mümkün olmayacağı düşünülse de, eponimler de beraberinde birtakım sorunlar getirmektedir. Eponimlerin yapısı dilden dile farklılık gösterebilmektedir, dolayısıyla bu durum çevirmeni ilgili eponimi tanımak, çözümleme aşamasında yanltabilir. Sonuç olarak çeviri sürecini olumsuz etkileyecek bir durum ve yanlış anlamalar meydana gelecektir. Eponimlerin yaratabileceği çeviri sorunları üç başlık altında ele alınabilir. Bu sorunlar Almanca-Türkçe dil ikilisinden aşağıda verilen örneklerle gösterilmeye çalışılacaktır.

Bir hastalığın farklı adlandırmaları (eşanlamlı isimler)

Bazı durumlarda aynı hastalık veya sendrom, hem aynı dil içerisinde hem de farklı dillerde farklı eponim veya adlandırmalarla karşılanır (Karenberg, 2000, s. 21). Bu yanıltıcı bir durum aynı hastalık veya sendrom için farklı isimler kullanıldığında söz konusudur. Çoğu zaman adlandırmalar birbirinden bağımsız olarak gerçekleşmiştir ve ilgili dilin tıbbi terminolojisinde o şekilde yerleşmiştir. Jochems eşanlamlı terimlerin ortaya çıkmasına neden olan bu durumu "polyniemen" olarak tanımlar (Jochems, 2010, s. 91). Almancada "Morbus Basedow" olarak adlandırılan Graves hastalığı (tiroidit) için de durum böyledir. İngilizcede Graves hastalığı için "Graves' disease" terimi kullanılır. Mesela Lehçede bu hastalık için her iki özel isim de kullanılır: "choroba Gravesa-Basedowa" (Tablo 1).

Tablo 1.

Almanca	Türkçe
Morbus Basedow (Karl Adolph v. Basedow)	Basedow hastalığı ⁹
Röntgenstrahlen (Wilhelm Conrad Röntgen)	Röntgen ışınları ¹⁰
Borrelia burgdorferi (Willy Burgdorfer)	Lyme (Borreliosis) hastalığı
Arnold-Chiari-Syndrom (Julius Arnold, Hans Chiari)	Beyincik sarkması, Chiari sendromu/malformasyonu, Arnold-Chiari, Chiari Tip 1-2-3 malformasyonu
Parkinson-Krankheit, Morbus Parkinson, Schüttellähmung (James Parkinson)	Parkinson hastalığı ¹¹
Syphilis, Lues, Lues venerea, harter Schanker, Franzosenkrankheit (Franzosen, Frankreich)	Frenge (Sifiliz) hastalığı ¹²
Morbus Biermer, Biermersche Anämie (Anton Biermer)	Addison-Biermer hastalığı
Foramen Monroi, Foramen interventriculare (Alexander Monro)	İnterventriküler foramina ¹³
Coombs-Test (Robert Royston Amos Coombs)	İndirekt Coombs testi ¹⁴
Escherichia coli (Theodor Escherich)	Koli basili ¹⁵
Besnier-Boeck-Schaumann-Krankheit, Morbus Boeck, Boeck'sche Krankheit (Ernest Henri Besnier, Cæsar Peter Møller Boeck, Jörgen Nilsen Schaumann)	Besnier-Boeck-Schaumann hastalığı ¹⁶
Yersinia pestis, Alexandre Yersin- Pest (Alexandre Yersin)	veba ¹⁷
Kawasaki-Krankheit, Kawasaki-Syndrom (Tomisaku Kawasaki)	Kawasaki hastalığı
Charcot – Marie – Tooth – Hoffmann Erkrankung, Morbus Charcot – Marie – Tooth (Jean-Martin Charcot, Pierre Marie, Howard Henry Tooth, Jonathan Hoffmann)	Charcot hastalığı (Jean-Martin Charcot) veya Lou Gehrig sendromu ¹⁸

Aynı adlandırmanın (eponim) farklı hastalıkları tanımlaması (eşesli isimler)

Bir başka yanıltıcı durum ise aynı eponimin farklı hastalık veya sendromu tanımlamasıdır (eşesli isimler). Böyle durumlarda aynı isim altında farklı hastalıklar ifade eden adlar, terminolojide belirli bir eponimin iki anlamı olabilmektedir. Dolayısıyla bu durum çeviride bir sorun teşkil etmektedir. Mesela Paget hastalığı, Almancada "Morbus Paget" eponimiyle bir iskelet sistemi hastalığına (osteitis deformans) işaret ederken, bu terim aynı zamanda bir kanser türü (Paget karsinomu) anlamına da gelebilir (Jochems, 2010, s. 91). Dolayısıyla tıp metinleri çevirisinde çevirmeni zorlayan önemli konulardan biri eşesli eponimlerdir.

Tıbbi terminolojide "stent" kavramı da eşesli olan ancak farklı anlamlarda kullanılan bir tıbbi terimdir, hem damar cerrahisinde kullanılan

8 Örneğin frenge (syphilis) için Almancada "Fransız hastalığı" anlamına gelen "Franzosenkrankheit" (Aronson, 2014, s.2) kullanılır.

9 Adını Robert James Graves'den alan eponim, Türkçede "Basedow hastalığı", Almancada "Morbus Basedow" ve İngilizce konuşulan ülkelerde "Graves hastalığı" anlamına gelen "Graves Disease" şeklinde adlandırılır. Farklı dillerde farklı adlandırmaların olduğunu gösteren bir eponim örneğidir.

10 Almancada ve Türkçede, Wilhelm Conrad Röntgen'in keşfi olan "röntgen", aynı adla anılırken, İngilizce konuşulan ülkelerde "x-ray" ("x-ışınları") olarak adlandırılır.

11 İngilizce konuşulan ülkelerde farklı adlandırmalar bulunmaktadır: Parkinson's disease, paralysis agitans, shakings palsy.

12 Frenge için çok sayıda farklı adlandırmalar vardır: gallicus, Lues neapolitana, Lues bavaria, Patursa, Pudendagra, M. mevius, Scorbutus neapolitanus, French-pox, vb.

13 Türkçede bu hastalık adı için eponim kullanılmamaktadır.

14 Türkçede kan uyumsuzluğu testi olarak adlandırılır.

15 Türkçede bu hastalık adı için eponim kullanılmamaktadır.

16 Besnier-Boeck-Schaumann hastalığı olarak adlandırılır. Bu adlandırma ülkeden ülkeye farklılık gösterebilen bir eponime örnek gösterilebilir: Besnier hastalığı, Boeck hastalığı veya Schaumann hastalığı olarak adlandırılır.

17 Türkçede bu hastalık adı için eponim kullanılmamaktadır.

18 Amerikalı beyzbol oyuncusu, ilk hastanın ismi olduğu için bu isimle de anılır.

araç için hem de diş hekimliğinde diş izi almak için kullanılan madde için kullanılır. İngiliz diş hekimi Charles Stent'in buluşu olduğu için onun adıyla anılmaktadır (Murken, 2009, s. 19). Dolayısıyla çevirmen için bir başka sorun da aynı eponimin farklı hastalığı, sendromu, cihazı, malzemeyi vb. tanımlamasıdır (eşsesli kelimeler) (Tablo 2).

Tablo 2.

Türkçe/Almanca	Morbus Paget	Stent
Anlam 1	1.Morbus Paget (Osteodystrophia deformans) (James Paget).	Diş cerrahisinde ve protetik diş tedavisinde kullanılan, diş izi almak için kullanılan madde (Charles Stent).
Anlam 2	2.Morbus Paget (Paget-Karzinom, Paget-Krebs, Paget-Krankheit, Morbus Paget der Mamille oder seltener Morbus Paget der Vulva) (James Paget).	Kalp cerrahisinde kan damarlarındaki ve çeşitli kanallardaki akışı optimize etmek için gerekli bölgelere yerleştirilen yapay bir araçtır (Charles Stent).

Eponimlerin yazılışında farklılıklar (transliterasyon)

Türkçe-Almanca eponimlerin karşılaştırması sonucunda Almanca ve Türkçede eponimlerin farklı yazılışları ve terimin yapısal olarak oluşurma biçiminde de farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Bazı eponimler ulusal dilin dilbilgisel ve yazım kurallarına ve sesletimine uygun hale getirilerek (transliterasyon) her dilde farklı yazılırlar (Karenberg, 2000, s. 23). Dolayısıyla eponimlerin yazılışları da çevirmeni zorlayabilecek konulardan birini teşkil etmektedir (Tablo 3).

Tablo 3.

Almanca	Türkçe
Eustachi Röhre (Bartolomeo Eustachi).	Östaki borusu
Neisseria meningitidis – Neisseria (menenjit, beyin zarı iltihabı)- Neisseria meningitidis (Albert Neisser).	Neisseria menenjit
amyotrophische Lateralsklerose, myatrophe Lateralsklerose, Lou-Gehrig-Syndrom (ilk hasta Lou Gehrig) und Charcot-Krankheit Jean-Martin Charcot).	amyotrofik lateral skleroz
Periokulare kutane Leishmania, Leishmaniose, Leishmaniasis (fachsprachlich auch lateinisch Leishmaniosis und Leishmaniasis) (Sir William Boog Leishman).	perioküler kutanöz layşmanyazis
Biermersche Anämie (Anton Biermer), Addisonsche Anämie, Addison-Anämie (Thomas Addison) (Perniziöse Anämie).	pernisyöz anemi
Armani-Ebstein-Läsionen (Luciano Armani, Wilhelm Ebstein).	Armani-Ebstein lezyonu
Fanconi-Anämie (Guido Fanconi).	Fanconi anemisi
Guedel-Tubus (oropharyngealer Tubus) (Arthur Ernest Guedel).	Guedel tüpü
Bowman'sche Kapsel bei diabetischer Nephropathie (Sir William Bowman).	diyabetik nefropatide Bowman kapsülü

Bu örneklerde terimlerdeki ortografik farklılıkların yanı sıra bazı eponimlerin Türkçede kullanılmadığı görülmektedir. Eponim yerine Latince veya Yunanca tanımlamalar yer almaktadır.

Sonuç

Tıp alanındaki eponimlerin çoğuna tıbbi bir olguyu (hastalık, sendrom, yöntem, alet vb.) keşfeden veya ilk defa tanımlayan kişinin adı verilmiştir. Bunun bir kısmı hastalık ve sendrom adlarından oluşurken, bir kısmı patolojik değişiklikleri ve semptomları, daha küçük bir grup da anatomik yapıları tanımlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı eponimlerin farklı dillerde oluşturulma biçimlerini ortaya koymak ve çevirmenin tıp metinleri çevirisinde karşılaşabileceği zorlayıcı durumları tespit etmektir. Çalışmada eponimlerin morfolojik yapıları incelenmiş ve her ne kadar kişi adlarından oluşsalar da tıbbi terminolojide farklı biçimlerde oluşturuldukları ve kullanıldıkları görülmüştür: Eponimler bileşik sözcükler, diziler, kısaltmalar, niteleyici eklemeler, polinomlar, türevler ve karma (melez, hibrid) biçimler şeklinde oluşturulmuştur. Eponimlerin ayrıca ikinci tanımlayıcılar, ilk hastalar ve kurgusal/mitolojik karakterler tarafından da oluşturuldukları görülmüştür. Bunun dışında nadir de olsa, bir hastalığın yaygın olarak ortaya çıktığı bölge, ülkeye bağlı olarak coğrafi isimlerle de oluşturuldukları görülmüştür.

Çalışmada ayrıca eponimlerin sınıflandırılabilmesi için farklı anlamsal kategorilerin olduğu ortaya konmuştur. Bu kategorilerde adlandırmalar 1) anatomik yapılar, 2) bakteriler, virüsler, parazitler, 3) patolojik değişiklikler, deformiteler, patolojik süreçler ve semptomlar, 4) hastalıklar ve sendromlar 5) fenomenler, fizyolojik süreçler, mekanizmalar, 6) aletler/cihazlar, 7) tıbbi prosedürler, yöntemler doğrultusunda yapılmaktadır.

Eponimlerin farklı oluşturulma biçimleri çeviri süreci için birtakım ipuçları vermektedir. Çevirmenin alan bilgisi dışında eponimlerin çevirisi konusunda hangi hastalığın söz konusu olduğu ve erek dilin tıbbi terminolojisindeki yaygın kullanımı dikkate alınması gerekmektedir. Bunun için çevirmenin tıp literatürüne hakim olması ve alan uzmanlarına danışması çeviride yanlış anlaşılmanın önüne geçecektir.

Bu çalışmayla bir yandan eponimlerin her dilde yapısal farklılıklarının olabileceği gösterilmeye çalışılmış, öte yandan eponimlerin karşılıklarının bilinmesinin tıp metinleri çevirisinde fayda sağlayabileceği gösterilmek istenmiştir. Bu noktalara dikkat çekmek amacıyla Almanca-Türkçe örneğinden yola çıkılarak farklılıklar ortaya konmaya çalışılmış ve çeviride ortaya çıkabilecek olası sorunlara değinilmiştir. Bu çalışmayla ayrıca çok dilli bir eponim sözlüğü çalışmasının tıp metinleri çevirisi için de yararlı olabileceği düşüncesi ortaya konmak istenmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Diş bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Andersen, J. B. (1996). The Language of Eponyms. *J.R. Coll Physicians Lond.*, 30(2), 174-177.
- Aronson, J. K. (2014). *Medical Eponyms: Taxonomies, Natural History, and the Evidence*. *BMJ* 2014;349:g7586, 1-5. [\[Crossref\]](#)
- Caspar, W. (2007). *Medizinische Terminologie. Lehr- und Arbeitsbuch*. Georg Thieme. [\[Crossref\]](#)
- Duden. (1989). *Deutsches Universalwörterbuch*. Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG.
- Duden. (2007). *Wörterbuch Medizinischer Fachbegriffe*. Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG.
- Fangerau, H.; Schulz, S.; Noack, T., & Müller I. (2017). *Medizinische Terminologie. Ein Kompaktkurs*. Lehmanns Media.
- Günay Köprülü, S. (2017). Tıbbi Çeviri ve Zorlukları. *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 12(7), 249-262. [\[Crossref\]](#)
- Humoreanu, D. (2016). Die Dynamik der medizinischen Terminologie im 17. und 20. Jahrhundert. Der Einfluss der deutschen Sprache auf die medizinische Terminologie in Rumänien. *ANADISS. Linguistique du texte / Analyse du discours. Text Linguistics / Discourse Analysis*. No. 21(2016), 135-154.
- Jakob, K. (1996). Nomenklaturen in der Wissenschaft und Technik: Chemie, Medizin, Pharmazie". *Eichler, E., Hilty, G., Löffler, H., Steger, H., Zgusta, L. (yay. haz.). Namenforschung/ Name studies/ Les noms propres. Ein internationales Handbuch zur Onomastik/An International Handbook of Onomastics/ Manuel international d'onomastique*. de Gruyter, 1637-1641.
- Jochems, A. A. F. (2010). *Medische Termen in Woord en Geschrift*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Karenberg, A. (2000). *Fachsprache Medizin im Schnellkurs: Für Studium und Berufspraxis*. Schattauer Verlag.
- Karenberg, A. (2002). Medizinhistorisch-sprachgeschichtliche Anmerkungen zu mythologischen Namen im modernen medizinischen Fachwortschatz. *Würzburger Medizinhistorische Mitteilungen*. 21, 18-24.
- Kuss, S. D., & Mutz, I. D. (2000). *Medizinische Terminologie: Eine Einführung für Pflegeberufe*. *Facultas*, 1-75.
- Kühntz, S. (2007). *Phraseologie und Formulierungsmuster in Medizinischen Texten*. Gunter Narr.
- Leiber, B., & Olbert, T. (1968). *Die klinischen Eponyme. Medizinische Eigennamenbegriffe in Klinik und Praxis*. Urban & Schwarzenberg.
- Lippert, H. (1978). *Fachsprache Medizin. H. Weinrich, D. Möhn, W. Mentrup, H. Henne (yay. haz.). Interdisziplinäres deutsches Wörterbuch in der Diskussion içinde*. Schwann Verlag, 86-101.
- Majewska, E. (2016). Eponyme in der deutschsprachigen medizinischen Fachpresse. C. Hough, D. Izdebska (yay. haz.): *Names and Their Environment. Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences*, Glasgow, 25-29 August 2014, Volume 4. Theory and Methodology Socio-onomastics. University of Glasgow, 94-105.
- Medizinische Terminologie. (2008). *Skript zum Kurs für das Praktikum der Medizinischen Terminologie*. Institut für Geschichte der Medizin und Ethik in der Medizin.
- Murken, A. H. (2009). *Lehrbuch der Medizinischen Terminologie: Grundlagen der ärztlichen Fachsprache*. Wiss. Verl. Ges.
- Porep, R., & Steudel, W.-I. (1997). *Medizinische Terminologie. Ein programmierter Kurs zur Einführung in die medizinische Fachsprache*. Thieme Georg Verlag.
- Schwarzová, E. (2013). Eponyme als Bestandteil der fachspezifischen Lexik der Naturwissenschaften. *Slowakische Zeitschrift für Germanistik*. Verband der Deutschlehrer und Germanisten der Slowakei, 5(1), s. 111-118.
- Taranova, E. N., & Berdnikova, E. A. (2020). *Zur Bedeutung der Medizinischen Terminologie*. https://www.researchgate.net/publication/338842882_ZUR_BEDEUTUNG_DER_MEDIZINISCHEN_TERMINOLOGIE (Erişim tarihi: 21.07.2021, s. 43-47)
- Turan, D. (2014). Medizinische Terminologie als Herausforderung für den Medizinübersetzer am Beispiel des Sprachenpaars Deutsch-Türkisch. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7(35), 233-242.
- Wiese, I. (1984). *Fachsprache der Medizin. Eine linguistische Analyse*. Verlag Enzyklopädie.
- Wiese, I. (1998). Die neuere Fachsprache der Medizin seit der Mitte des 19. Jahrhunderts unter besonderer Berücksichtigung der Inneren Medizin". *L. Hofmann, H. Kalverkämper, H. E. Wiegand (yay. haz.). 1. Halbband / Volume 1. Fachsprachen. Ein internationales Handbuch zur Fachsprachenforschung und Terminologiewissenschaft*. Walter de Gruyter, 1270-1278.
- Wilmanns, J. C., & Schmitt, G. (2002). *Die Medizin und ihre Sprache. Lehrbuch und Atlas der Medizinischen Terminologie nach Organsystemen*. Ecomed Verlag.
- Winkelmann, A. (2009). *Von Achilles bis Zuckerkandl. Eigennamen in der medizinischen Fachsprache*. Hans Huber.